

Bro över Fyrisån Naturmiljö Kompletterande och korrigerad redovisning gällande groddjur och kärlväxter med anledning av länsstyrelsens yttrande i aktbilaga 62.

Förevarande utredning omfattar redovisning av groddjur och kärlväxter som länsstyrelsen i sitt yttrande i aktbilaga 62 omnämner och har synpunkter på gällande artskydd.

1. Vanlig padda (*Bufo bufo*) Ej rödlistad 2020

Arten är fridlyst enligt 6 § artskyddsförordningen.

Enligt 6 § artskyddsförordningen:

"I fråga om sådana vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon."

Ekologi

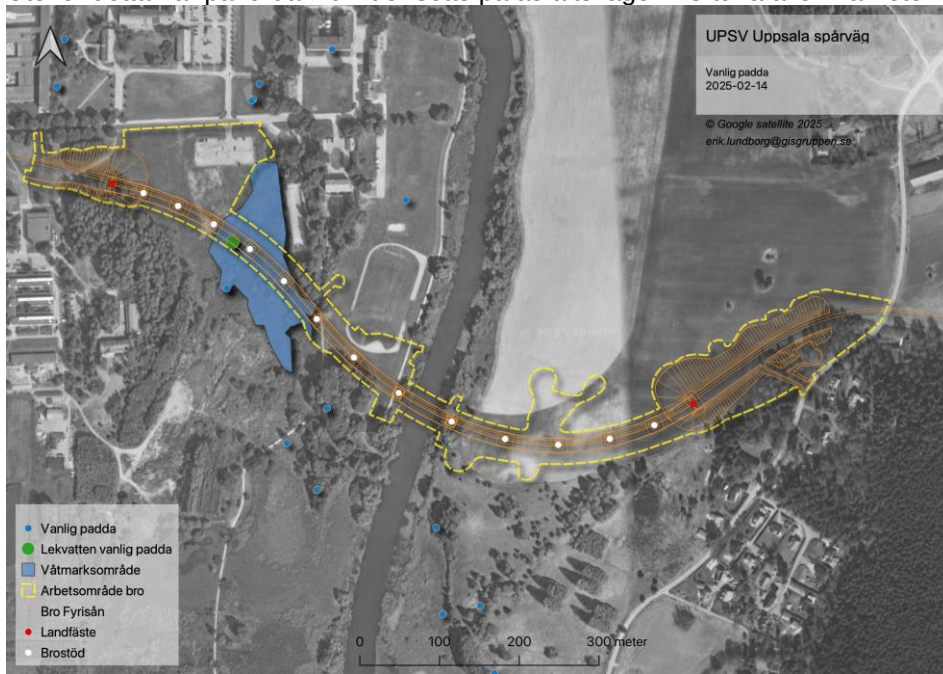
Vanlig padda förekommer i många olika typer av miljöer där det finns fuktiga gömställen som lövskogar och barrskogar samt parker och trädgårdar. Arten leker tidigt på våren i vatten och kan även förekomma i vatten med fisk då både vuxna djur och larver är milt giftiga eller illasmakande för fiskar (SLU Artdatabanken, 2021a). Födan utgörs av insekter, sniglar och andra småkryp. Vanlig padda är framför allt ett nattaktivt djur. Lekvatten kan vara allt från mindre sjöar, gölar och dammar till små brackvattenansamlingar. Den kan förekomma i en stor variation av livsmiljöer. Arten vandrar vanligtvis mellan 500 meter och 1000 meter (men det finns uppgifter på flera kilometer). Den övervintrar nedgrävd på frostfritt djup både på land och i vatten.

Status/trend

Arten har god bevarandestatus utan tecken på populationsminskning och bedöms som livskraftig (LC) enligt den senaste rödlistan (SLU Artdatabanken, 2020). Lokalt vid Fyrisån och närmiljön förekommer vanlig padda spritt och rapporterad från flera platser både på land och i vatten. Här finns flera dammar, sjöar och andra vattenmiljöer utöver Fyrisån som kan fungera som lekvatten för arten.

Förekomst i området

Arten vanlig padda är påträffad med enstaka individer under inventeringen av Calluna (Ohlin, V 2023. Inventeringsrapport – groddjur, Underlag för artskyddsbedömningar, Uppsala spårväg, 2022 Calluna AB), se figur 1 nedan. Utöver detta har påkörda individer setts på asfaltsvägen i Ultuna allé i närheten.

Figur 1. Översikt över fynd av vanlig padda, blå prickar, från Artportalen. Det berörda lekvattnet visas med en grön punkt.

Ingen rom, yngel eller aduler sågs vid vattnet i våtmarken vid själva inventeringen 2022. Däremot hördes vanlig padda i närheten av våtmarken vid inventeringen och påvisades genom provtagning via eDNA. Det förekom endast lite öppet vatten vid inventeringen och vattennivån bedöms kunna variera mellan åren. Enligt bedömningen i Callunas inventering är våtmarken i relativt dålig status som lekplats för vanlig padda. Våtmarken har en tät vegetation och är mycket sank och det förekommer rikligt med organiskt material vid ytan. Vegetation domineras av kavedun, jättegröe, starr och sjöfräken. Vanlig padda har även påträffats i själva Fyrisån där arten med stor sannolikhet leker. Bedömningen är således att det finns flera liknande miljöer inom spridningsavstånd för vanlig padda att söka sig till.

Några andra groddjur än vanlig padda har inte påträffats i den berörda våtmarken.

Skyddsåtgärder

Villkorsförslag 11, 12, 13, 14 och 16 (se nedan) bedöms tillräckliga för att överträdelse av 6 § artskyddsförordningen inte ska förekomma.

Villkorsförslag 11: En groddjurspassage ska byggas under arbetsvägen som ska anläggas inom våtmarken på den västra sidan Fyrisån.

Villkorsförslag 12: Pontonbro eller liknande ska användas vid anläggande av arbetsväg inom våtmarken på den västra sidan om Fyrisån.

Villkorsförslag 13: Längs arbetsvägen inom våtmarken ska placeras ett

finmaskigt nät för att undvika att groddjur kommer in på arbetsområdet.

Villkorsförslag 14: Arbetsområdet vid och i Fyrisån utformas på ett sådant sätt att det finns fri passage för utter, groddjur och fisk i vattnet under hela byggskedet.

Villkorsförslag 16: På- och spontslagning för anläggande av brostöd ska inte ske under perioden den 1 april – den 31 augusti till undvikande av störning på häckande fåglar och fladdermöss. Borrning för anläggande av brostöd 12–15 kan ske även under nämnda period.

Länsstyrelsen har framfört att ovan angivna tidsrestriktion (den 1 april till och med en 31 augusti) inte är tillräcklig och önskat en tillkommande skyddsåtgärd: Anläggningsarbeten i våtmarken får inte utföras under perioden 15 mars-30 september. Som skäl för det anger länsstyrelsen: Under perioden 15 mars-30 september förväntas groddjur uppehålla sig i våtmarken. Föreslagen skyddsåtgärd motverkar risk för störning och att individer dödas och bör föreskrivas som ett villkor.

Det är av praktiska och ekonomiska skäl inte möjligt att utsträcka tidsrestriktionen med 1,5 månad på sätt som länsstyrelsen anger. Det skulle förlänga och fördyra byggskedet. Det skulle också innebära att den totala störningstiden förlängs till men för ett stort antal arter. Härtill kommer att inventeringen visar på en mycket begränsad förekomst av vanlig padda och relativt dåliga omgivningsförhållanden för vanlig padda samt att de av kommunen föreslagna villkorsförslagen bedöms på ett effektivt sätt undvika att individer skadas eller dödas.

För de individer av vanlig padda som mot all förmodan skulle råka dödas eller skadas med vidtagande av skyddsåtgärderna i ovan redovisade villkorsförslag söker kommunen därför dispens enligt 15 § artskyddsförordningen:

"Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 6, 8 och 9 §§ som avser länet eller del av länet, om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde."

Vad gäller kravet på att det inte ska finnas någon annan lösning: Aktuellt broläge har bedömts vara det mest lämpliga och det minst skadliga på en stor mängd intressen. Det framgår av en omfattande lokaliseringsutredning som presenterats och prövats inom ramen för detaljplanearbetet med sträcka D.

Vad gäller kravet på att dispensen inte får försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde: Nuvarande förhållanden visar att förutsättningarna för vanlig padda i berört område inte är god, vilket bekräftades vid inventeringen. Efter det att brobygget är färdigställt avser kommunen vidta återställningsåtgärder så att förhållandena inte bara återställs utan förbättras för vanlig padda. Våtmarken kommer således att innehålla en bättre lekplats för vanlig padda än vad våtmarken har idag, se nedan separat beskrivning av återställning. En dispens försvårar således inte upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde utan förbättrar den genom de efterföljande återställnings- och förbättringsåtgärderna.

Förutsättningar för artskyddsdispens enligt 15 § artskyddsförordningen föreligger.

Återställning

Bedömningen är att det efter brons färdigställande går att återskapa en lekplats med bättre funktion som livsmiljö än den nuvarande som enligt bedömningen i Callunas inventering är i relativt dålig status som lekplats för vanlig padda. Återställningen består av att skapa en större lekplats än den nuvarande med större vattenspegel, några djuphålur, svagt lutande slänter samt en ökad heterogenitet i strandzonen. En sådan åtgärd ger vanliga padda bättre förutsättningar att kunna fortsätta nyttja området som lekvatten.

Bedömning av påverkan på bevarandestatus och kontinuerlig ekologisk funktion

Med skyddsåtgärder och återställning med förbättring av lekvatten bedöms inte den planerade byggnationen av bron över Fyrisån påverka den kontinuerliga ekologiska funktionen för vanlig padda i området negativt och det bedöms även fortsättningsvis kunna hysa en population av vanlig padda i närområdet. Med skyddsåtgärder och återställning med förbättring av lekvatten bedöms exploateringen inte påverka bevarandestatusen på lokal, regional eller nationell nivå för vanlig padda. Ett återskapande av en mer funktionell våtmark bedöms öka den lokala populationen av vanlig padda i området.

2. Knärot (*Goodyera repens*) VU Sårbar

Arten skyddas enligt 8 § artskyddsförordningen.

Enligt 8 § artskyddsförordningen:

"I fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

- 1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och*
- 2. ta bort eller skada frön eller andra delar."*

Det har felaktigt angetts i ansökan *"Artskyddsutredning - Underlag till tillståndsansökan om vattenverksamhet m.m. för anläggande av bro över Fyrisån"* att knärot skulle finnas i aktuellt område. Det korrekta är att inom de påverkade naturmiljöerna som ingår i ansökan för bron över Fyrisån finns inga möjliga livsmiljöer för knärot eftersom det där saknas gran-/tall-/barrblandskog. Via en utsökning i artportalen under november 2024 mellan åren 1990–2024 för bron över Fyrisån och arbetsområdena kan det konstaterats att det inte finns några fynd inom det område som berörs av anläggandet av bron. Knärot finns dock i skogsmarken i Lunsen men det är ett område som är beläget utanför här aktuellt område.

Växtplatser av knärot finns således inte i aktuellt område och påverkan på knärot från anläggandet av bron behöver således inte befaras.

3. Backsippa (*Pulsatilla vulgaris* och *subsp. vulgaris*) VU Sårbar

Arten skyddas enligt 8 § artskyddsförordningen.

Enligt 8 § artskyddsförordningen:

"I fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger

som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar.”

Ekologi

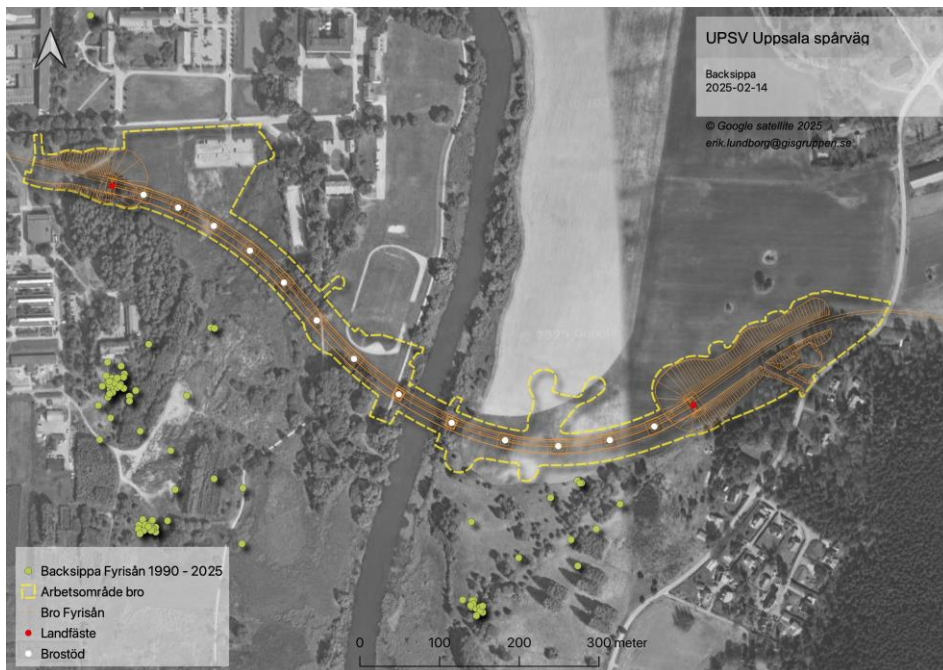
Backsippa växer i mer eller mindre öppna miljöer på torr, helst sandig eller grusig mark. Dess mest karakteristiska biotoper är grusåsar, men den förekommer även på torrbackar, hedar och åkerholmar samt i naturbetesmarker och glesa tallskogar, gärna med ett syd- eller sydvästvänt läge.

Status/trend

Backsippa förekommer i södra och mellersta delarna av landet. Arten växer på gräshedar, naturbetesmarker, gravfält och grusåsar. Den är traktvis ganska vanlig i rätt biotoper men betraktas som minskande. Backsippa har minskat eller kommer att minska i stora delar av sitt utbredningsområde. Eftersom arten har lång generationstid och äldre populationer kan stå kvar länge efter det att förhållandena blivit ogynnsamma är möjligen minskningen ännu kraftigare, i synnerhet kommande decennier.

Förekomst i området

Arten förekommer inte inom arbetsområdena för bron över Fyrisån. De närmsta förekomsterna av backsippa ligger öster om ån och söder om den planerade bron inklusive arbetsområdena. Denna förekomst ligger i en naturbetesmark och denna mark kommer inte att påverkas av vare sig själva bron eller ytor som omfattas av brobyggnationen, se figur 2.

Figur 2. De gröna prickarna visar alla rapporter av backsippa i artportalen 1990–2025. Alla ligger med god marginal utanför yttergränsen för arbetsområdet.

Utöver kända fynduppgifter har Calluna AB eftersökt backsippa under 2022 på lämpliga ytor inom hela detaljplanen inklusive en buffert på 20 meter och inte påträffat arten inom dessa ytor (PM Preliminär redovisning inventering av artgrupp kärlväxter. Delrapport inför slutlig redovisning planerad till 20221231)

Calluna AB, Rätz, C.). Då arten är enkel att känna igen bedöms rapporten som mycket pålitlig.

Växtplatser av backsippa finns således inte i aktuellt område och påverkan på backsippa från anläggandet av bron behöver således inte befaras.